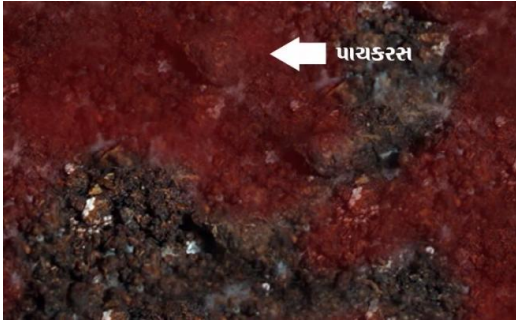

1. મૃતોપજીવી વનસ્પતિ વિશે માહિતી આપો.

જવાબ: કેટલીક વનસ્પતિ મૃત અને સડી ગયેલ પદાર્થો પર પાચકરસોનો સ્રાવ કરે છે અને દ્રાવણમાં ફેરવે છે. પછી તેઓ તેમાંથી પોષક તત્વો શોષી પોષણ મેળવે છે. આવા પ્રકારના પોષણ મેળવે છે. આવા પ્રકાર પોષણને મૃતોપજીવી પોષણ કહે છે. જે વનસ્પતિ મૃત અને સડી ગયેલ પદાર્થોમાંથી પોષણ મેળવે છે તેને મૃતોપજીવી વનસ્પતિ કહે છે. ચીસ્ટ, મ્યૂકર, બિલાડીનો ટોઓ (મશરૂમ) મૃતોપજીવી વનસ્પતિઓ છે.

ચીસ્ટ એકકોષી ફૂગ છે. તે આથો લાવવા ખોરાકમાં વપરાય છે. મશરૂમ છે. મશરૂમ પણ ખોરાકમાં વપરાય છે. મ્યૂકર ફૂગ નુકસાનકારક છે. વાસી બ્રેડ તથા

રોટલી પર ફૂગ જોવા મળે છે , જે સફેદ કે અન્ય રંગના તાંતણા સ્વરૂપે સૂક્ષ્મદર્શક યંત્ર વડે જોઈ શકાય છે. ફૂગના બીજાણુ હવામાં હોય છે અને જ્યારે ભીની અને હૂંફાળી પાટી પર આવે છે ત્યારે તે અંકુરિત થાય છે અને વૃદ્ધિ પામે છે. ફૂગ અથાણાં , બ્રેડ , કપડાં , પગરખાં કે બીજી ઘણી વસ્તુઓ પર ઊગે છે અને તેમને ખરાબ કરે છે.

2. વાસી બ્રેડ પર ફૂગની હાજરી તપાસવી. સાધન – સામગ્રી: બ્રેડ, સૂક્ષ્મદર્શક કય, પાણી.

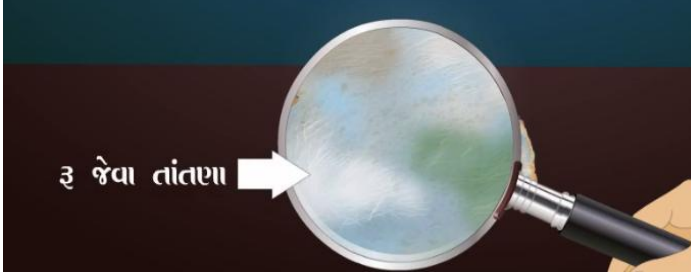
પદ્ધતિ: (1). બ્રેડનો એક ટુકડો લઈ તેને પાણી છાંટી ભીનો કરો.

2). તેને 2-3 દિવસ સુધીભેજવળા હૂંફાળા વાતાવરણમાં રાખો.

3). 2-3 દિવસ પછી બ્રેડ લઈ સૂક્ષ્મદર્શક યંત્ર વડે તેનું નિરક્ષણ કરો.

અવલોકન: બ્રેડ પર સફેડ , લીલા કે બદામી રંગના રૂ જેવા તાંતણા જોવા મળે છે.

નિર્ણય: વાસી બ્રેડ પર ફૂગ જોવા મળે છે.

3. લીલ સ્વયંપોષી વનસ્પતિ છે.

જવાબ: લીલ હરિતદ્રવ્ય ધરાવે છે. આથી લીલ પ્રકાશસંશ્લેષણની પ્રક્રિયા દ્વારા પોતાના ખોરક જાતે બનાવી શકે છે. તેથી લીલ સ્વયંપોષી વનસ્પતિ છે.

*વિકલ્પો લખો.

1. વનસ્પતિનાં પર્ણોમાં રહેલા લીલા રંગના રંજકદ્રવ્યને શું કહે છે ?

અ. હરિતદ્રવ્ય બ. હિમોગ્લોબીન

ક. પર્ણરંધ્રો ડ. રાઇઝોબિયમ

જવાબ: હરિતદ્રવ્ય

2. વનસ્પતિની પ્રકાશસંશ્લેષણની પ્રક્રિયામાં અંતિમ પેદાશો કય છે. ?

અ. કાર્બોદિત અને ઓક્સિજન

બ. કાર્બન ડાયોક્સાઇડ અને પાણી

ક. સ્ટાર્ચ અને કાર્બન ડાયોક્સાઇડ

ડ. ઓક્સિજન અને કાર્બન ડાયોક્સાઇડ

જવાબ: કાર્બોદિત અને ઓક્સિજન

3. નીચેનાં પૈકી કયું વિધાન ખોટું છે.

અ. ફૂગ સ્વાવલંબી પોષણ મેળવે છે.

બ. મશરૂમ ખોરાક તરીકે વપરાય છે.

ક. મશરૂમ એક પ્રકારની ફૂગ છે.

ડ. ફૂગ સ્વાવલંબી પોષણ મેળવે છે.

જવાબ: ફૂગ સ્વાવલંબી પોષણ મેળવે છે.

4. નીચેનાં પૈકી કયું વિધાન સાચું નથી.

અ. રાઇઝોબિયમ એક પ્રકારની ફૂગ છે.

બ. લાઇકેનમાં લીલ અને ફૂગનું સહજીવન જોવા મળે છે.

ક. મશરૂમ મૃતોપજીવી વનસ્પતિ છે.

ડ. કળશપર્ણ કીટહારી વનસ્પતિ છે.

જવાબ: રાઇઝોબિયમ એક પ્રકારની ફૂગ છે.

5. કયું સજીવ પરોપજીવી નથી ?

અ. માખી

બ. મચ્છર

ક. માંકડ

ડ. જળો

જવાબ: માખી

6. કયા સજીવો પોતાનો ખોરાક જાતે બનાવે છે ?

અ). લીલી વનસ્પતિ બ). મનુષ્ય

ક). પ્રાણીઓ ડ). પરોપજીવી

જવાબ. લીલી વનસ્પતિ

7. વનસ્પતિ પ્રકાશસંશ્લેષણની પ્રક્રિયા દ્વારા પોતાનો ખોરાક શામાંથી તૈયાર કરે છે ?

અ). કાર્બન ડાયોક્સાઈડ અને પાણી

બ). ઓક્સિજન અને પાણી

ક). ઓક્સિજન અને હરિતદ્રવ્ય

ડ). કાર્બન ડાયોક્સાઈડ અને ઓક્સિજન

જવાબ: કાર્બન ડાયોક્સાઈડ અને પાણી

8. વનસ્પતિને તેની પ્રકાશસંશ્લેષણની

પ્રક્રિયામાં કયા ઘટકની જરૂર નથી ?

અ). ઓક્સિજન બ). સૂર્યપ્રકાશ

ક). હરિતદ્રવ્ય ડ). કાર્બન ડાયોક્સાઈડ

જવાબ: ઓક્સિજન

9. નીચેના પૈકી કઈ વનસ્પતિ કીટાહારી છે ?

અ). કળશપર્ણ બ). રાઈઝોબિયમ

ક). લાઈકેન ડ). મશરૂમ

જવાબ: કળશપર્ણ

10. નીચેના પૈકી કઈ વનસ્પતિ પરોપજીવી પોષણ મેળવે છે ?

અ). અમરવેલ

બ). કળશપર્ણ

ક). બિલાડીનો ટોપ

ડ). મનીવેલ

જવાબ: અમરવેલ

11. નીચેના પૈકી કઈ વનસ્પતિ મૃતોપજીવી પોષણ મેળવે છે ?

અ). મશરૂમ

બ). અમરવેલ

ક). કળશપર્ણ

ડ). વાંસ

જવાબ: મશરૂમ

12. નીચેના પૈકી કઈ વનસ્પતિમાં હરિતદ્રવ્ય હોય છે ?

અ). લીલ

બ). ફૂગ

ક). અમરવેલ

ડ). મશરૂમ

જવાબ: લીલ

13. લાઈકેન એ યા બે જીવો વચ્ચેનું સહજીવન છે ?

અ). લીલ અને ફૂગ

બ). ફૂગ અને બેક્ટેરિયા

ક). બેક્ટેરિયા અને પ્રજીવ

ડ). બેક્ટેરિયા અને લીલ

જવાબ: લીલ અને ફૂગ

*ખાલી જગ્યા પૂરો:

1. ----- ને વનસ્પતિનું રસોડું કહે

છે. (પર્ણ, ડાળી)

જવાબ: પર્ણ

2. વનસ્પતિનાં પર્ણોમાં હેલા લીલા રંગના રંજકદ્રવ્યને ----- કહે છે.

(હરિતદ્રવ્ય, રંગકોષ)

જવાબ: હરિતદ્રવ્ય (કલોરોફિલ).

3. પરોપજીવી સજીવ જેના પર પોષણ મેળવી વૃદ્ધિ પામે છે તેને ----- કહે છે.

(યજમાન, જજમાન)

4. વિનસ મક્ષીપાસ ----- વનસ્પતિ છે. (કીટાહારી, માંસાહારી)

જવાબ: કીટાહારી.

5. વનસ્પતિમાં જમીનમાંથી પાણી અને ખનીજ ક્ષારોનું શોષણ કરવાનું કાર્ય ----- કરે છે. (મૂળ, પ્રકાંડ)

જવાબ: મૂળ.

6. લીલ અને ફૂગના સહજીવન જીવતા સજીવને-----કહે છે.

(લાઈકેન, આયોડિન)

જવાબ: લાઈકેન

7. પર્ણમાં સ્ટાર્ચની હાજરી તપાસવા, ----- નું દ્રાવણ વપરાય છે.

(આયોડિન, ઓકસિજન)

જવાબ: આયોડિન.

8.આપણા શરીરમાં ખોરાકના

પાચન, શોષણ અને પરિપાચનની ક્રિયાને ----- કહે છે. (પોષણ, વિટામિન)

જવાબ: પોષણ.

*ખરાં-ખોટાં લખો:

1. મનુષ્ય પોતાનો ખોરાક જાતે બનાવે છે. (ખોટું – ખરું)

જવાબ: ખોટું

2. પર્ણના પર્ણરંધ્રોની આસપાસ રક્ષકકોષો આવેલા છે. (ખરું – ખોટું)

જવાબ: ખરું

3. મૂળને વનસ્પતિનું રસોડું કહે છે. (ખોટું – ખરું)

જવાબ: ખોટું

4. વનસ્પતિ પ્રાણીઓની જેમ પરાવલંબી છે. (ખોટું – ખરું)

જવાબ: ખોટું

5. પ્રકાશસંશ્લેષણની પ્રક્રિયા થવા માટે વનસ્પતિના પર્ણમાં હરિતદ્રવ્ય હોવું જરૂરી છે. (ખરું – ખોટું)

જવાબ: ખરું

6. વનસ્પતિ પ્રકાશસંશ્લેષણની પ્રક્રિયા દરમિયાન ઓકસિજન વાયુ હવામાં મુક્ત કરે છે. (ખરું – ખોટું)

જવાબ: ખરું

7. રાઈઝોબિયમ બેક્ટેરિયા કઠોળ વર્ગની
(શિંબીફળની) વનસ્પતિનાં પર્ણોમાં રહેલાં

છે. (ખોટું – ખરું)

જવાબ: ખોટું

8. મશરૂમ સહજીવી સજીવ છે.

(ખોટું – ખરું)

જવાબ: ખોટું

9. અમરવેલ મૃતોપજીવી વનસ્પતિ છે.

જવાબ: ખોટું

10. ચણા, વાલ, વટાણા, મગ વગેરે કઠોળ
વર્ગની વનસ્પતિઓ છે.

(ખરું – ખોટું)

જવાબ: ખરું